

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

Sáme giela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgráda

180 oahppočuoggá

Dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 1.11.2013 áššis DOS 116-13. Dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 10.05.2016 áššis DOS 39/16. Dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 08.11.2018, áššis DOS 55/18. Rievdaduvvon Dutkan- ja oahppostivrras 13.04.21 áššis 16/21, Public áššenr. 21/00272-1 ja goahtejođiheaddji mearrádušnotáhta bokte 28.05.21, Public áššenr. 21/00272-3 ja 01.03.22, Public áššenr. 22/00151-1. Rievdaduvvon Dutkan- ja oahppostivrras 01.06.23 áššis 14/23, Public áššenr. 23/00015-2.

1. LÁIDEHUS.....	3
2. GRÁDANAMAHUS	4
3. OHCAMUŠ JA DOAVTTIRGRÁDAPROGRÁMMA SISABEASSANGÁIBÁDUSAT	4
4. OAHPPANJOKSOSAT	6
5. DOAVTTIRGRÁDAPROGRÁMMA VIIDODAT JA SISDOALLU	7
<i>Oahppooassi</i> (30 oč.)	7
SÁM 407 <i>Dutkanoassi</i> (150 oč.)	8
6. OAHPPAN- JA OAHPAHUSVUOGIT	9
7. OAHPPOOVTTADAGAID PLÁNAT	10
SÁM 400 Dieđateoriija (5 oč.).....	11
SÁM 401 Etihkka, eamiálbmotdiehtu ja -metodologijja (10 oč.).....	13
SÁM 402 Akademalaš čállin sámegillii (5 oč.).....	16
SÁM 403 Sámegiela dutkama teorehtalaš ja geavatalaš perspektiivvat (10 oč.)	19
SÁM 408 Sámi sosiolingvistihkka máilmmiviidosas konteavsttas (10 oč.).....	22
SÁM 405 Sámi nammadutkan oassin eamiálbmotonomastihkas (10 oč.).....	25
SÁM 406 Sámi girjjálašvuodadutkan oassin eamiálbmot- ja unnitlogugirjjálašvuodas (10 oč.)	28
SÁM 407 <i>Dutkanoassi</i>	31

1. LÁIDEHUS

Sámi allaskuvlla *Sáme giela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprogámma* lea dutkan-oahppu sidjiide, geat háliidit olahit dieđalaš dutkan- ja bargogealbbu sáme giela ja sámi girjjálašvuoda suorggis ja vástideaddji surggiin, main alladásat gielalaš ja kultuvrralaš gealbu dárbbasuvvo. Oahpu namma lea engelasgillii *PhD Program in Sámi Language and Sámi Literature* ja dárogillii *Doktorgradsprogram i samisk språk og samisk litteratur*.

Doavttirskuvlejumi vuolggasadjin lea sáme giela ja sámi girjjálašvuoda guovddáš rolla servodagas. Servodatlaš relevánsa boahtá erenoamážit ovdan sáme giela deattuheami Sámi allaskuvlla oahpahuš- ja dutkangiellan. Dálá servodagas sáme giella lea áittatvulos giella, man buolvvaidgaskasaš sirdáseapmi lea muhtin guovlluin juo boatkanan dahje boatkaneame. Sáme giela sadji lea danin oalle rašši, erenoamážit juos geahččat sierra sáme gielaid hálliid meriid ja nuppe dáfus sáme gielat olbmuid fárremiid árbevirolaš sáme guovlluid olggobeallái. Measta buot sáme gielat leat dál nannen- ja ealáskahttinmuttus, ja giellaservodagaide váikkuha sakka sihke giellamolsun ja giellaealáskahttin. Davviriikkaid giellalágit leat mielddisbuktán gielalaš rivttiid daningo dat addet vejolašvuoda geavahit sáme giela dihto geográfalaš guovlluin ja dihto eiseválddiid luhtte. Buot dákkár sivaid geažil olbmui gáibiduvvo sáme giela mánggabealálaš hálldašeapmi ja náka ovddidit giellageavaheami, gealbu ráhkadit ođđa tearpmaid ja náka analyseret gielladiliid, vai sáhttit dustet servodagaid ođđa gielladárbbuid ja ovddidit giellageavahanstrategiijaid. Gielladilit ja -dárbbut rivdet jođánit, ja jámma lea dárbu ovddidit sáme giela ja dan geavaheami ja fidnet maiddái ođđa hálliid ja giellaáššedovdiid.

Čiekŋudeaddji sáme giela dutkamii lea danin stuorra servodatlaš dárbu, dasgo mánggagielat birrasat, sáme gielaid ealáskahttinárbbut ja máilmmiviidosas gielladutkamat čájehit eamiálbmotgielaid raššivuoda. Ođđa mediat, teknologijija ja girjjálašvuoha dahket vejolažžan ođđalágan vugiiguin geavahit giela. Dáid ođđa giellageavahandiliid lea dárbu dutkagoahtit ja ovddidit.

Sámi girjjálašvuoda dutkan lea gielalaš didolažžan dahkama ja sáme giela ealáskahttin-doaimmaid oassin. Sáme gielat girjjálašvuodas leat guhkes ruohttasat ja dat lea okta dain guhkimussii joavdan eamiálbmotgielat girjjálašvuodain, erenoamážit árktalaš guovllus. Girjjálašvuoda dutkan gaskkusta girjjálaš teavsttaid ja ovddida girjjálaš kompetánssa, nappo gálgga lohkat ja áddet girjjálaš teavsttaid. Kultuvrraid ja mánggaid gielaid deaivvadeamit, identitehta ja kultuvrraid ráđđádallamat, ja maiddái koloniála geavadiid čalmmustahttin ja nuppe bealde dain čavddásmuvvan leat šaddan sápmelaš girjjálašvuoda oassin. Sámi girjjálašvuoda dutkama čatnan viidasut, eamiálbmotgirjjálašvuoda teorehtalaš ja metodalaš kontekstii, addá globála perspektiivva sámi girjjálašvuoda dutkamii ja dan sajusteapmái girjjálašvuoda kánonii.

Sámi allaskuvlla doavttirgrádaprogámmas váldojuvvojit vuhtii erenoamážit sámi servodaga ja sámiid dárbbut ja hástalusat unnitlogu- ja eamiálbmogin. Dáinna progámmain háliidit seailuhit ja ovddidit eamiálbmoga giela ja kultuvrra nanusvuoda, ja

juohkit dutkandieđu olgomáilbmái alladit skuvlejuvvon fágaolbmuid vehkiin. Dán prográmmas geargan doaktárat bastet vuđolaččat analyseret, čilget ja ovddidit gillii ja girjjálašvuhtii guoski fenomenaid sihke báikkálaš ja máilmmiviidosas konteavsttain. Prográmma vuodđun leat sihke guđege studeantta iežas dieđasuorggi oahput ja oktasaš temáhtalaš, metodologalaš ja teorehtalaš diehtagiidgaskasaš oahput.

2. GRÁDANAMAHUS

Sámegillii: Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda filosofii ja doavttir
Dárogillii: Graden philosophiae doctor i samisk språk og litteratur
Engelagillii: PhD in Sámi Language and Sámi Literature

3. OHCAMUŠ JA DOAVTTIRGRÁDAPROGRÁMMA SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Sisabeassangáibádusat

Doavttirgrádaprográmmii sisabeassama dábálaš gáibádussan lea, ahte ohccis lea guovtte jagi sámegeiela ja/dahje sámi girjjálašvuoda mastergráda, man vuodđun lea golmma jagi sámegeiela ja/dahje sámi girjjálašvuoda bachelorgráda. Masteroahpu gaskamearálaš árvosátnin berre dábálaččat leat unnimustá B.

Sisaváldimis prográmmastivra sáhtá maiddá dohkkehit vástideaddji skuvlejumi, juos dat sisdoalu dáfus addá gelbbolašvuoda doavttirgrádaprográmma čađaheapmái, ja ohcci nagoda maiddá duodaštit buori čálalaš ja njálmmálaš sámegeiel máhtu. Prográmmastivra sáhtá maiddá váldit ohcci sisa dainna eavttuin, ahte son čađaha dihto lasseoahpu dahje giellageahččaleami.

Ohcamuš

Doavttirgrádaprográmma ohcamuš čállojuvvo dan váste ráhkaduvvon skovvá ja sáddejuvvo Sámi allaskuvlii. Ohcamuš galgá sisttisoallat prošeaktačilgehusa (dárkilut čilgehus vuollelis), oahppoasi plána, evttohusa unnimustá ovttá bagadallis ja čilgehusa, leatgo ohccis čanastumit aktiivvalaš dutkanbirrasiidna.

Prošeaktačilgehusa guhkkodat lea 5–10 siiddu oktan gáldolisttuin. Dat čállojuvvo sámegeillii, ja das galget leat mielde čuovvovaš áššit:

Barggu namma ja dutkančuolbma

Dutkančuolbma galgá čájehit guovddáš doahpágiid, mat gusket dutkamii, metodologiijai ja empirálaš viidodahkii, báikái ja áigái. Dutkančuolbma galgá leat čielgasit ásahuvvon ja doarvá ráddjejuvvon.

Prošeavtta duogáš

Ohcci galgá čájehit máhtolašvuoda dutkansuorggis sihke našunála dásis ja riikkaidgaskasaš dásis. Prošeavtta originalitehta, ođasvuohta ja relevánsa fágasuorggi eará dutkamiid ektui galgá leat čilgejuvvon. Prošeaktačilgehusas čujuhuvvo, mainna lágiin prošeakta sáhtta dievasmahttit ovddit dutkamiid ja buvttadit ođđa dieđu.

Prošeaktačilgehusas berre hábmejuvvot konkrehtalaš váldomihttomearri, mii govvida makkár bohtosat leat vuordimis prošeaktaáigodagas ja makkár oassemihhtomearit láidejit váldomihttomearrái. Váldo- ja oassemihhtomeriid galgá sáhttit dárkkistit maŋŋá.

Teorehtalaš vuodđu

Prošeaktačilgehusas čilgejuvvo oanehaččat problemaásaheami teorehtalaš rápma ja čielggaduvvo, mainna lágiin teoriija sáhtta geavahit problema čoavdimis. Dán berre argumenteret nu, ahte jurddašuvvon teoriiijat ja metodat leat heivvolaččat dutkančuolmma čoavdimii, dahje ahte leat buorit vejolašvuoddat ovdánahttit dárbbalaš metodaid ja teoriijaid.

Dutkanmateriála ja metodat

Prošeavtta metodalaš vuolggasadji ja dutkanbargu čilgejuvvojit ja duodaštuvvojit. Dát máksá, ahte čilgejuvvo mo dutkanmateriála (omd. originálateavsttat, sekundáragáldut, gieddebargu, jearahallamat, statistihkka jna.), mii dutkamis lea jurddašuvvon geavahuvvot, čohkkejuvvo ja analyserejuvvo.

Prošeaktaohcamušas galgá čielggadit earenoamáš dárbbuid mat gusket fágalaš ja materiála resurssaide.

Dutkanetihkalaš gažaldagat ja immateriála vuoigatvuoddat

Prošeaktačilgehusas čielggaduvvojit vejolaš vuoigatvuodalaš ja ehtalaš gažaldagat, mat prošeavtta áigge sáhttet čuožžilit ja mo dáid sáhtta čoavdit. Ohcci galgá čielggadit dárbbasažo son ohcat erenoamáš dutkanlobiid. Doavttirgráda-programma kandidáhtat galget čuovvut dutkanehtalaš njuolggadusaid maid NESH (Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora) lea ráhkadan. Sii galget čuovvut maiddái WINHEC (The World Indigenous Nations Higher Education Consortium) dutkanehtalaš neavvagiid.

Prošeaktačilgehusas galgá leat čilgehus eastagiin, mat sáhttet guoskat immateriála vuoigatvuodaide mat suodjalit earáid vuoigatvuodaid.

Gaskkusteapmi

Studeanta ráhkada plána, mainna lágiin dutkanprošeavtta bohtosat gaskkustuvvojit. Dutkanbohtosiid almmuheapmi čuovvu *Open Access* prinsihpaid rabas dieđalaš almmuhemiin. Dutkanpublikašuvnnat biddjojit dieđalaš vuorkái (Brage), mii lea rabas almmuhanvuorká universitehtaide ja allaskuvllaide, dutkaninstitušuvnnaide ja eará institušuvnnaide maid stáhta ruhtada.

Ovdánanplána ja ruhtadeapmi

Prošeaktačilgehus sísttisdoallá ovdánanplána mii čájeha, ahte prošeavtta sáhtttá čađahit normerejuvvon áiggis, namalassii golmma jagi ollesáiggeoahppun oktan jahkebeali oahppoosiin. Ohcamušas čilgejuvvo maiddá, mo oahppu ruhtaduvvo.

Eará dieđut

Prošeaktačilgehusas ovdanbuktojuvvojit ohcci duogáš, gelbbolašvuhta ja vejolaš ovttasbargoguoimmit ja dutkanfierpmádagat, madda ohccis lea čanus. Dás galgá maiddá čilget, juos kandidáhtta lea plánen čađahit oasi dahje olles oahppoáigodaga eará ásašusain. Gielalaš gelbbolašvuhta máinnašuvvo earenoamážit ja eksplisihtalaččat mo das lea mearkkašupmi prošeaktii.

Doavttirgrádašiehtadus

Sisabeassan doavttirgrádaprogrammii nannejuvvo čálalaš šiehtadusain. Šiehtadus dahkko doavttirgrádstudeantta, bagadalli(id) ja goađi (programma) gaskkas, masa studeanta lea dohkkehuvvon. Šiehtadus regulere oassebeliid vuoigatvuođaid ja geatnegasvuođaid soahpamušáigodaga áigge (gč. Sámi allaskuvlla Filosofijja doavttirgráda lánkaásahusa 6. §).

Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla Filosofijja doavttirgráda lánkaásahussii.

4. OAHPPANJOKSOSAT

Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprogramma oahppanulbmilin lea čađahit iehčanas dutkanbarggu válljejuvvon fágasuorggis, man boađusin lea alladásat dieđalaš nákkosgirji. Oahppooasi teorijjat ja metodat galget sihkkarastit, ahte doavttirgrádstudenttat ožžot nana, fágalaš čiekŋudeami ja áddejumi iežaset fága govdodagas ja bastet fievrridit dán máhtu dutkanbargui.

Doavttirgrádaoahpu maŋŋá kandidáhtta galgá leat olahán čuovvovaš dieđuid ja áddejumi, gálggaid ja oppalaš gealbbu mihtuid:

Dieđut ja áddejupmi:

Kandidáhtta

- lea njunnošis iežas fágasuorggis ja hálddaša fágasuorggi guovddáš dieđateorijaid, čuolbmaásahemiid ja metodaidd;
- máhtttá árvvoštallat iešguđetlágan metodaidd ja proseassaid heivvolašvuođa ja anu dutkamušas ja fágalaš ovdánahttinprošeavttas erenoamážit eamiálbmotservodaga vuolggasajiin;
- máhtttá oassálastit odđa dieđuid, teorijaid ja metodaidd dulkomii ja máhtttá ovddidit odđalágan dokumenterenhámiid iežas fágasuorggis.

Máhttu:

Kandidáhtta

- máhtta hábmet dutkančuolmmaid, ja plánat ja čadahit dutkama iežas fágasuorggis;
- máhtta dutkat ja čadahit fágalaš ovdánahttinprošeavtta alla, riikkaidgaskasaš dásis ja hástalit fágasuorggi sajáiduvvan dieđu ja geavadiid;
- máhtta ovddidit sámi ja/dahje eará eamiálbmogiidda guoski giella- ja girjjálašvuodadutkamiid.

Oppalaš gelbbolašvuotta:

Kandidáhtta

- fuobma odđa relevánta dutkančuolmmaid ja máhtta čadahit iehčanas dutkamušaid;
- máhtta jođihit mohkkás mánggafágalaš bargodoaimmaid ja prošeavttaid;
- máhtta gaskustit dutkan- ja ovdánahttindoaimmaid dovddus našunála ja riikkaidgaskasaš kanálaid bokte;
- máhtta searvat riikkaidgaskasaš ságastallamiidda fágasuorggi siskkobealde;
- máhtta árvoštallat fágalaš dárbbuid, ja álggahit ja čadahit fágalaš ođastusaid sáme- ja/dahje eará eamiálbmotservodaga vuolggasajiin.

5. DOAVTTIRGRÁDAPROGRÁMMA VIIDODAT JA SISDOALLU

Prográmma lea normerejuvvon golmmajahkásaš (3) ollesáiggi oahppun (180 oahppočuoggá = oč.), ja dat sisttisdoallá 30 oahppočuoggá oahppooasi ja 150 oahppočuoggá dutkanoasi, mii loahpahuvo geahččaladdanlogaldallamiin ja nákkáhallamiin.

Oahppooassi (30 oč.)

Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprográmma geatnegahtton oahppooassi sisttisdoallá 30 oahppočuoggá, mat juohkásit njealljin ovttaidahkan. Oahppooasis leat golbma geatnegahtton kurssa mat leat kandidáhtaide nákkosgirjebarggu vuodđun.

Oktasaš geatnegahtton oasit leat:

- 1) SÁM 400 Dieđateoriija (5 oč);
- 2) SÁM 401 Etihkka, eamiálbmotdiehtu ja metodologiija (10 oč);
- 3) SÁM 402 Akademalaš čállin sámegillii (5 oč).

Dáid lassin kandidáhtta vällje unnimustá ovttá fágaspesiála kurssa iežas fágasuorggi vuodul. Sámi allaskuvllas leat dát välljenkursat:

- 4) SÁM 403 Sámegiela dutkama teorehtalaš ja geavatalaš perspektiivvat (10 oč);
- 5) SÁM 408 Sámi sosiolingvistihkka máilmmiviidosas konteavsttas (10 oč);
- 6) SÁM 405 Sámi nammadutkan oassin eamiálbmotonomastihkas (10 oč);
- 7) SÁM 406 Sámi girjjálašvuodadutkan oassin eamiálbmot- ja unnit-logugirjjálašvuodas (10 oč).

Váldooahpahusgiellan lea davvisámegiella, muhto oahpahus sáhtta leat maiddá eará gillii. Sámegiella lea dábálaččat oahppoosiid eksámengiellan. Dáid ovttagaid ulbmilin lea doarjut oppalaš dutkanoahpu ja hukset buori fágalaš ja dieđalaš vuodá nákkosgirjebargui.

Oahppooasi ovttagat leat ovdanbukton tabealla hámis. Oahppooasit SÁM 400, 401 ja 402 leat geatnegahtton buohkaide. Oahppooasit SÁM 403, SÁM 408, SÁM 405 ja SÁM 406 leat válljenkurssat maid gaskkas doavttirgrádstudeanta vállje ovttá čiekŋudanoasi.

Doavttirgrádstudeanta sáhtá ohat oahppooassái dohkkehuvvot kurssa maid lea čađahan eará alitoahppoásahusas.

Fuomáš ahte Sámi allaskuvlla doavttirgráda láhkaásahusa § 8-1 mielde galget oahppooasis unnimustá 20 oahppočuoggá čađahuvvot sisaváldima maŋŋá. Fáttát mat gullet oahppooassái, eai berre leat boarrásabbot go guokte jagi dalle go kandidáhtta váldojuvvo sisa prográmmii.

Tabealla: Sámegeala ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprogramma oahppo- ja dutkanoasi ovttagat.

OAHPPOOASSI	
<i>Geatnegahtton oasit buohkaide</i>	<i>Válljenkurssat čiekŋudanoasis</i>
<i>SÁM 400 Dieđateoriija (5 oč.)</i>	<i>SÁM 403 Sámegeala dutkama teorehtalaš ja geavatlaš perspektiivvat (10 oč.)</i>
<i>SÁM 401 Etihkka, eamiálbmotdiehtu ja -metodologiija (10 oč.)</i>	<i>SÁM 408 Sámi sosiolingvistihkka máilmmiviidosáš konteavsttas (10 oč.)</i>
<i>SÁM 402 Akademalaš čállin sámegeallii (5 oč.)</i>	<i>SÁM 405 Sámi nammadutkan oassin eamiálbmotonomastihkas (10 oč.)</i>
	<i>SÁM 406 Sámi girjjálašvuodadutkan oassin eamiálbmot- ja unnitlogugirjjálašvuodas (10 oč.)</i>
DUTKANOASSI	
<i>SÁM 407 Dutkanoassi (150 oč.)</i>	

SÁM 407 Dutkanoassi (150 oč.)

Nákkosgirjebargu lea oahpuid guovddáš oassi. Nákkosgirji galgá leat iešheanalis dieđalaš bargu mii deavdá fágasuorgái guoski ehtalaš njuolggadusaid, doallá fágalaš dási, ja čuovvu metodaidda ja riikkaidgaskasaš gáibádusaid. Nákkosgirjji ulbmilin lea lasihit ja ovddidit fágalaš dieđuid ja das vurdojuvvo alla dássi, nu ahte dan sáhtá almmustahttit fága dieđalaš girjjálašvuoda oassin. Nákkosgirji dahká 150 oahppočuoggá, ja nákkosgirjji guhkkodahkan ávžžuhuvvo 200–300 siiddu. Dábálaččat nákkosgirji čállojuvvo sámegeallii. Sierranas ákkaid vuodul sáhtá ohat lobi čállit oasi nákkosgirjjis eará gealaide go sámegeallii.

Nákkosgirji sáhtta leat monografiija dahje mángga unnit barggu ovttahttin, ng. artihkálnákkosgirji. Artihkálnákkosgirjis galgá leat láidehusoassi, man guhkkodat lea dábálaččat 40–80 siiddu, ja 3–5 seamma dutkanfáddái guoskevaš dieđalaš artihkkala. Láidehusoasi gáibádusat leat dárkileappot čilgejuvvon prográmaplána 7. kapihttala oahppoovttadagas SÁM 407 *Dutkanoassi*.

Buot artihkkalat galget deavdit dieđalaš teavstta gáibádusaid, ja juohke ovttaskas artihkal galgá doallat sisttis ođđa bohtosiid ja oaidninčiegaid. Artihkálnákkosgirji galgá hukset oppalašvuoda, ja dat galgá vástidit seamma dieđalaš dási go monografiija. Buot artihkkalat galget leat almmustahtton dahje almmustahttimii dohkkehuvvon dieđalaš áigečállagiin dahje čoakkáldagain, main lea dieđalaš fágaguoibmeárvoštallanortnet (*referee*).

Ovttasbarggu oasis dohkkehuvvojit nákkosgirjái, juos doavttirkandidáhtta sáhtta duođaštit ja identifiseret daid iežas iešheanalis barggu bođusin. Juos čálalaš bargu lea dahkkon ovtta eará čáliiguin, galgá doavttirgrádkandidáhtta čuovvut daid mielčáliid norpmaid, mat leat fágabirrasiiin almmolaččat dohkkehuvvon ja mat čuvvot riikkaidgaskasaš standárddaid. Juos nákkosgirji čohkkejuvvo artihkkaliin, de dábálaččat kandidáhtta galgá leat vuosttasčállin unnimustá bealis artihkkaliin. Nákkosgirjái, mas leat eambo go okta čáli, galgá biddjot sierra, vuolláičállojuvvon čilgehus, mii govvida kandidáhta buktaga juohke ovttaskas barggu hárrái. Dárkilut mearrádušat mat gusket nákkosgirjebargui, mearriduvvojit doavttirgrádaláhkaásahusa 11. paragrafas.

Dutkanoasi loahppaárvoštallamii gullet geahččaladdanlogaldallan ja nákkáhallan nákkosgirji vuodul. Buot oasis galget leat dohkkehuvvon ja árvoštallojuvvojit oahppanjoksosiid ektui. Árvoštallamii guoski dárkilut njuolggadusat leat mearriduvvon doavttirgrádaláhkaásahusa 12.–23. paragrafain.

6. OAHPPAN- JA OAHPAHUSVUOGIT

Oahppooasi oahppan- ja oahpahusvuohkin leat logaldallamat, oktagaslaš dahje joavkku njálmmálaš ovdanbuktimat ja ságastallamat seminárain, teavsttaid čállinhárjehusat, proseassačállinhárjehusat, čállosat ja artihkkalat ja interaktiivvalaš oahpahus- ja oahppanvuogit. Logaldallamat addet oppalaš gova fágaid iešvuodain ja ulbmiliin. Čállinhárjehusat ja njálmmálaš ovdanbuktimat hárhjit studeantta hábmet iežas jurdagiid, ákkastallat teoriijaid ja perspektiivvaid válljemiid ja suokkardallat heivvolaš doahpagiid. Bargovugiid bokte studeanttat galget hárhjaniit formuleret dieđalaš teavsttaid.

Nákkosgirji bargovuogit válljejuvvojit doavttirgrádkandidáhta dutkanprošeavtta vuodul. Guovddáš bargovuohkin lea iehčanas dutkanbargu. Kandidáhtta oassálastá sihke ásahusa siskkáldas ja olggobeale logaldallamiidda ja kurssaide, mat leat heivvolaččat nákkosgirjebargui. Kandidáhtas vurdojuvvo ovttasbargu ásahusa eará doavttirgrádkandidáhtaiiguin

earet eará oktasaš semináraid ordnemis ja dutkanfáttáid ovdanbuktimis. Vurdojuvvo maid ahte kandidáhtta searvá aktiivvalaččat dutkanbirrasiidda, maiddá riikkaidgaskasaš birrasiidda, main sáhtá gaskkustit dutkanbohtosiid ja mat erenoamážit čatnasit doavttirgrádabargui.

Dutkanbargobájit

Studeanttat servet unnimustá oktii lohkanbajis oktasaš doavttirgrádahasaid dutkanbargobájiide, main guorahallojuvvojit ja bagadallojuvvojit nákkosgirječállosat. Ulbmilin lea ovddidit nákkosgirjebarggu, ja danin bargobájit doibmet seammás čuovvulahttinreaidun. Studeanttat opponerejit guhtet guimmiideaset bargguid. Bagadallit leat mielde bargobájiin.

Jahkásaš doavttirgrádaseminárat

Dutkanbargobájiid lassin studeanttat galget jahkásaččat searvat ásahusa oktasaš, rabas doavttirgrádaseminárii. Seminára fállá studeanttaide, bagadalliide ja prográmma oahpaheddjiide vejolašvuoda dieđalaš gulahallamii. Semináras studeanttat ovdanbuktet njálmmálaččat iežaset doavttirgrádadutkamusaš ja besset ságastallat iežaset ja mielstudeanttaid bargguid birra ja ožžot seammás bagadallama. Váldoulbmilin lea oahppat ovdanbuktit ja ságastallat iežas ja earáid dutkanfáttáid birra sámegillii. Semináraide sáhtá bovdet eamiálbmot- ja váldoservodagaid giella- ja girjjálašvuodadutkiid. Ná čatnat ja nannet riikkaidgaskasaš oktavuodáid.

Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprogámma studeanttat ávžžuhuvvojit searvat aktiivvalaččat sihke našunála ja riikkaidgaskasaš dutkanbirrasiidda ja movttiidahttojit vuolgit lonohallanstudeantan unnimustá ovtta mánotbadjái, áinnas eamiálbmotguvlui. Progámma doarju maiddá fágalaš gaskkusteami, mii sisttisoallá dieđalaš almmuhemiid mat čatnasit doavttirgrádabargui.

7. OAHPPOOVTTADAGAIÐ PLÁNAT

Progámma oahppo- ja dutkanosiid dárkilut plánat leat čuovvovaččat:

SÁM 400 Dieđateoriija (5 oč.)

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Dieđateoriija Theory of social sciences and humanities
2	OVDDASVÁSTI- DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 400
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	5 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	a. Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprográmma geatnegahttojuvvon oassi ja b. Sáhtta leat eará doavttirgrádaprogrammaid dahje vuosttaslektorprogrammaid oassin
5	SISABEASSAN- GÁIBÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádistudeanttat ja studeanttat, gain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Dábálačcat lea sámegiella oahpahasgiellan.
7	SISDOALLU	Oahppu addá viiddis dieđuid ja áddejumi diehtagiid vuodđoságastallamiin ja dieđateorehtalaš vuolggasajiin ja geahčastagain earenoamážit servodat- ja humanisttalaš diehtagiin. Oahppu sisttisoallá guorahallamiid sihke oppalaš dieđateorehtalaš jurddašnmálliin ja ovttaskas fágaid vuodđustanságastallamiin.
8	OAHPPANJOKSOSAT	Oahpu manjá studeanta - ipmirda ja máhtta guorahallat fágaid vuodđustanválttisvuodaid ja dieđateorehtalaš vuolggasajiid ja geahčastagaid; - máhtta guorahallat beliid iežas doavttirgrádaproševttas vuodđustanteorehtalaš ja dieđateorehtalaš ságastallamiid vuodul.
9	OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Kursii gullet logaldallamat, seminárat ja iehčanas čállinbargu. Juohke oasseváldi čállá 3–5-siidosaš

		(birrasii 1500 sáni) čállosa sámegillii, mas guorahallá iežas dutkamusa vuodustanteorehtalaš ja dieđateorehtalaš beliid. Čálus guorahallo guovtti oktasaš semináras.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	Gárvvstit čállosa ovdal vuosttas seminára ja divodit čállosa ovdal nuppi seminára. Studeanttat galget searvat goappašiid semináraide.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	Guovtti vahku ruovttoeksámen, mii lea 3500 sáni guhkkosaš čálus. Čállosa sáhtá geavahit doavttirdutkamusa oassin. Bargu árvvoštallojuvvo oahppanjoksosiid ektui. Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán
12	KVALITEHTA- SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri välljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 300 siiddu. Studeanta sáhtá evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuuvon girjjálašvuoda sáhtá buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.

LOHKANMEARRI

- Bernstein, Richard J. 2010: *The Pragmatic Turn*. Cambridge: Polity. – Kapihttalat 5 ja 6, s. 107–152.
- Gadamer, Hans-Georg 1984a: Text und Interpretation. – Philippe Forget (doaimm.), *Text und Interpretation: Deutche-französische Debatte mit Beiträgen von J. Derrida, Ph. Forget, M. Frank, H.-G. Gadamer, J. Greisch und F. Laruelle*. München: W. Fink. 24–55.
- Geertz, Clifford 1983: "From the Native's Point of View": On the nature of Anthropological Understanding. – *Local knowledge: further essays in interpretive anthropology*. New York: Basic. 55–70.
- Habermas, Jürgen 1971: Zu Gadamer's 'Wahrheit und Methode'. – Karl-Otto Apel (doaimm.), *Hermeneutik und Ideologiekritik*. Frankfurt a. M.: Suhrkamp. 45–56.
- MacIntyre, Alasdair 1970: The Idea of a Social Science. – Bryan R. Wilson (doaimm.), *Rationality*. Oxford: Blackwell. 112–130.
- Oskal, Nils 2012: Johan Turi, ipmirdeapmi ja ipmirdeami rájit. – *Sámi dieđalaš áigečála* 2/2011–1/2012: 98–112.
- Ricoeur, Paul 2008: *From Text to Action. Essays in Hermeneutics, II*. Studies in Phenomenology and Existential Philosophy. London: Continuum. – Kapihttalat 5 ja 7, s. 101–120, 140–163.

Taylor, Charles 1985: Understanding and Ethnocentricity, *Philosophy and the human sciences, Philosophical Papers*. (Vol. 2). Cambridge: Cambridge University Press. 116–133.

Winch, Peter 1970: Understanding a Primitive Society. – Bryan R. Wilson (doaimm.), *Rationality*. Oxford: Blackwell. 78–111.

SÁM 401 Etihkka, eamiálbmotdiehtu ja -metodologiija (10 oč.)

	Sisdoallu	Čilgehus
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Etihkka, eamiálbmotdiehtu ja -metodologiija Ethics, indigenous knowledge and methodology
2	OVDDASVÁSTI- DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 401
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	10 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprográmma geatnegahttojuvvon oassin ja Eará doavttirgrádaprográmmaid dahje vuosttaslektorprográmmaid oassin
5	SISABEASSAN- GÁIBÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádstudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Dábálaččat lea sámegiella oahpahasgiellan.
7	SISDOALLU	Oahppu fállá kandidáhtaide teorehtalaš geahčastaga oppalaš dutkanetihkalaš gažaldagaide ja dasa, mainna lágiin eamiálbmotdiehtu leat čatnagasas kolonialisttalaš ja dekolonialisttalaš diskursaide ja mo sámedutkan lea oassi dán konteavsttas. Oahpus guorahallojit eamiálbmotdutkanmiid guoski

		dutkanehtalaš ja -metodalaš gažaldagat govda, riikkaidgaskasaš perspektiivvas humanisttalaš ja servodatdiehtagiin. Oahpus suokkardallo eamiálbmogiid iežaset searvan dieđu buvttadeapmái ja dutkanmetodaid ovdánahttimii, ja mo dát leat nuppástuhtán dieđalaš paradigmmaid.
8	OAHPPANJOKSOSAT	Oahpu maŋŋá kandidáhtta <ul style="list-style-type: none"> - dovdá dábálaš ja oppalaš dutkanetihkalaš gažaldagaid mat gusket humanisttalaš dutkansurggiide, ja máhtá váldit daid vuhtii iežas dieđalaš barggus; - bastá buohtastahttit eamiálbmotmetodologiija ja oarjemáilmmi dutkanárbevieruid ja dovdá daid erohusaid ja ovttalárganvuodaid; - máhtá ságastallat teorehtalaš ja filosofalaš gažaldagain, mat gusket eamiálbmotmetodologiijaide ja etihkkii iežas fágasuorggis; - máhtá kritihkalaččat guorahallat, makkár váikkuhus teorijja ja metoda válljemis lea dutkanfáttá guorahallamii; - máhtá suokkardit eamiálbmotmetodologiija heivvolašvuoda iežas dutkansuorggi dutkamii ja teorehtalaš doahpagiid geavaheapmái; - máhtá plánet heivvolaš čuolmma esseija fáddán, mas guorahallá eamiálbmotdihtui, -metodologiijai ja/dahje dutkanetihkkii guoski teorehtalaš gažaldaga.
9	OAHPPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Logaldallamat, ságastallamat ja seminárat; studeantta iehčanas barggut.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	Studeanttain gáibiduvvo oassálastin logaldallamiidda ja semináraide.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	Ruovttueksámen: 10–12 siiddu čálus mii guorahallá eamiálbmotdihtui, -metodologiijai ja/dahje dutkanetihkkii guoski teorehtalaš gažaldaga lohkanmeari vuodul ja masa studeanta ieš pláne heivvolaš čuolmma. Álgoevttohus guorahallojuvvo gurssa bargosemináras, ja seminára bagadallama vuodul studeanta čállá viidáseappot eksámenbarggu. Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádhkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofáldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri válljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 500 siiddu. Studeanta sáhtá evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuvvon girjjálašvuolta sáhtá buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.
----	--------------	---

LOHKANMEARRI

- Alver, Bente Gullveig & Fjell, Tove Ingebjørg & Øyen, Ørjar (doaimm.) 2007: *Research ethics in studies of culture and social life*. Helsinki: Academia Scientiarum Fennica.
- Battiste, Marie 2000: *Unfolding the Lessons of Colonization*. – Marie Battiste (doaimm.), *Reclaiming Indigenous Voices and Vision*. Vancouver: UCB-Press. XVI–XXX.
- Chilisa, Bagele 2012: *Indigenous Research Methodologies*. Los Angeles: SAGE Publications.
- Cook-Lynn, Elisabeth 2008: *History, Myth, and Identity in the New Indian Story*. – Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln & Linda Tuhiwai Smith (doaimm.), *Handbook of Critical and Indigenous Methodologies*. Los Angeles: Sage Publications. 329–346.
- Garneau, David 2018. *Can I Get a Witness? Indigenous Art Criticism*. *Sovereign Words. Indigenous Art, Curation and Criticism*. Amsterdam: Office of Cotemporary Art Norway / Valiz 15-31.
- Gaski, Harald 2013: *Indigenism and cosmopolitanism: A pan-Sami view of the Indigenous perspective in Sami culture and research*. – *AlterNative: An International Journal of Indigenous Scholarship* 9 (2): 113–124.
- Guttorm, Gunvor 2010: *Árbediehtu, álgoálbmotdiehtu ja duodji*. – Gunvor Guttorm, *Duodjárís duojárat. Duddjon ealiha duodjedigaštallama*. Kárášjohka: Davvi Girji. 45–70.
- Helander, Kaisa Rautio 2008: *Namat dan nammii. Sámi báikenamaid dáruiduhttin Várjjága guovllus Norgga uniovdnaáiggi loahpas*. Dieđut 1/2008. *Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla*. – Kapihtal 5, s. 96–108.
- Junka-Aikio, Laura 2014: *Can the Sámi speak Now?* – *Cultural Studies* 30 (2): 205– 233. DOI:10.1080/09502386.2014.978803. <<http://www.tandfonline.co/loi/rcus20>>.
- Jonsson, Åsa Nordin 2011: *Ethical guidelines for documentation of árbediehtu, Sámi traditional knowledge*. – Jelena Porsanger & Gunvor Guttorm (doaimm.), *Working with Traditional Knowledge: Communities, Institutions, Information Systems, Law and Ethics*. Dieđut 1/2011. *Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla*. 97–125.
- Justice, Daniel Heath 2004: *Seeing (and Reading) Red: Indian Outlaws in the Ivory Tower*. – Devon Abbot Mihesuah & Angela Cavender Wilson (doaimm.), *Indigenizing the Academy. Transforming Scholarship and Empowering Communities*. Lincoln & London: University of Nebraska Press. 100–123.
- jogo** Kuokkanen, Rauna 2005: *“Láhi and Attáldat”*: The Philosophy of the Gift and Sami Education. – *Australian Journal of Indigenous Education* 34: 20–32.

- dahje** Kuokkanen, Rauna 2009: *Boaris dego eana. Eamiálbmogiid diehtu, filosofijat ja dutkan*. Karasjok: ČálliidLágádus. – Kapihtal 6, s. 171–209.
- Oskal, Nils 2007: Muhtun dieđafilosofalaš váttisvuodát vuodđudit earenoamáš álgoálbmotmetodologiija. – *Sámi dieđalaš áigečála* 1–2/2007: 161–180.
- Porsanger, Jelena 2011: The Problematisation of the Dichotomy of Modernity and Tradition in Indigenous and Sami Contexts. – Jelena Porsanger & Gunvor Guttorm (doaimm.), *Working with Traditional Knowledge: Communities, Institutions, Information Systems, Law and Ethics*. Dieđut 1/2011. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. 225–252.
- Pualani Louis, Renee 2007: Can You Hear us Now? Voices from the Margin: Using Indigenous Methodologies in Geographic Research. – *Geographical Research* 45 (2): 130–139.
- jogo** Smith, Graham Hingangaroa 2000: Maori Education: Revolution and Transformative Action. – *Canadian Journal of Native Education* 24 (1): 57–72.
- dahje** Smith, Graham Hingangaroa 2003: *Kaupapa Maori Theory: Theoretic Indigenous Transformation of Education & Schooling*. Kaupapa Maori Symposium. NZARE / AARE Joint Conference, Auckland, N.Z..
<<http://publications.aare.edu.au/03pap/pih03342.pdf>>
- Smith, Linda Tuhiwai 2021: *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. Third edition. London: Zed Books.

SÁM 402 Akademalaš čállin sámegillii (5 oč.)

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Akademalaš čállin sámegillii Academic writing in Sámi language
2	OVDDASVÁSTI- DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 402
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	5 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš ja praktihkalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	a. Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprográmma geatnegahttojuvvon oassi ja

		b. Sáhtta leat eará doavttirgrádaprogárammaid dahje vuosttaslektorprogárammaid oassin
5	SISABEASSAN-GÁIBÁDUSAT	Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádistudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuhta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Dábálaččat lea sámegeiella oahpahusgiellan.
7	SISDOALLU	Veahkehit ja movttiidahttit čállit nákkosgirjji ja eará dieđalaš teavsttaid sámegeilli hárbjehusaid ja bagadallama vehkiin. Oahpu vuodđun leat teakstateoriijat, argumenteren ja dieđalaš čállinšlájá árbevierut humanisttalaš dutkamis, ja studeanta oahpásmuvvá humanisttalaš dieđasuorggi artihkkaliid ja monografijaid struktuvrraide. Studeanttat maiddái oahpásmuvvet dieđalaš publiservuogádhkii, teavsttaid stiila- ja sisdoallogáibádusaide ja formála iešvuodaide logaldallamiid, hárbjehusaid ja lohkašvuođaid vehkiin. Dasa lassin čállinkursa oahpásmuvvet fágabterminologijá ráhkadeapmái. Oahpus suokkardallojit maiddái akademalaš sámegeiela iešvuodát kontrastiiva ja gielladikšunperspektiivvas.
8	OAHPPANJOKSOSAT	Oahppoovttadaga maŋŋá studeanta - dovda dieđalaš čállima váldoprinsihpaid ja máhtta heivehit daid iežas čállimii; - máhtta hábmet dutkančuolmma ja heivvolaš dutkanvuodu iežas čállinbargui; - máhtta gávdnat ja heivvolaš girjjálašvuoda iežas dutkančuolmma vuodul; - máhtta váldit vuostá veahki ja veahkehit mielstudeanttaid čállinproseassa áigge; - máhtta argumenteret ja čállit čielga, kohereanta ja lohkašvuođaid, iežas fágabterminologijá teavstta; - máhtta ovddidit iežas fágabterminologijá sámegeiel terminologijá; - máhtta guorahallat akademalaš sámegeiela iešvuodaid kontrastiiva ja gielladikšunperspektiivvas.
9	OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Logaldallamat ja čállinseminárat. Oahpu sisttisoallá golbma čállin- ja suokkardallanseminára, main studeanta hárbjehallá hábmet ja ráddjet dutkangažaldagaid, geavahit proseassačállinvuogi oktagaslaš dutkangažaldaga hábmemis ja teavsttaid ráhkadeamis.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	Studeanta searvá golmma geatnegahtton čállinseminárii.

11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	Máhppaeksámen, mii sisttisoallá golbma (3) sámegielat seminárabarggu, oktiibuot 10–15 siiddu. Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri válljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 400 siiddu. Studeanta sáhtta evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuvvon girjjálašvuodta sáhtta buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.

LOHKANMEARRI

Björk, Lennart & Räisänen, Christine 1997: Research Papers in the Humanities: Linguistics. – Lennart Björk & Christine Räisänen (doaimm.), *Academic Writing*. Lund: Studentlitteratur. 271–298.

Herzberg, Frøydis 2000: Å få forskeren i tale. Artikkellinnledningen som retorisk strategi. – Øivin Andersen, Kjersti Fløttum & Torodd Kinn (doaimm.), *Menneske, språk og felleskap*. Oslo: Novus. 87–106.

Studeanta vállje ovttá dán njealji lohkamusa gaskkas:

jogo Alley, Michael 1996: *The Craft of Scientific Writing*. 3rd edition. New York: Springer-Verlag.

dahje Brodersen, Randi Bendikte & Bråten, Frederik Jebsen & Reiersgaard, Anders & Slethei, Kolbjørn & Ågotnes, Knut 2007: *Tekstens autoritet. Tekstanalyse og skrivning i akademien*. Oslo: Universitetsforlag.

dahje Kinnunen, Merja & Löytty, Olli 2002: *Tieteellinen kirjoittaminen*. Tampere: Tammer-Paino.

dahje Strannegård, Lars 2003: *Avhandlingen. Om att formas till forskare*. Lund: Studentlitteratur.

SÁM 403 Sámegeiela dutkama teorehtalaš ja geavatlaš perspektiivvat (10 oč.)

	Sisdoallu	Čilgehus
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Sámegeiela dutkama teorehtalaš ja geavatlaš perspektiivvat Perspectives in Sámi linguistics
2	OVDDASVÁSTI-DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEÐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 403
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	10 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš ja geavatlaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoða doavttirgrádaprográmma molssaevttolaš čiekŋudanoassi ja Eará doavttirgrádaprográmmaid dahje vuosttaslektorprográmmaid oassin
5	SISABEASSAN-GÁIBÁDUSAT	Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoða doavttirgrádistudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Dábálaččat lea sámegeiella oahpahasgiellan.
7	SISDOALLU	Oahppu addá doavttirgrádistudenttaide viiddis dieđuid ja áddejumi sámegeiela dálá dutkama varraseamos dutkamiid teoriijain, metodain ja ulbmiliin. Ulbmilin lea dievasmahttit kandidáhta dieđuid ja áddejumi välljejuvnon suorggis dahje fáttás sámegeiela gielladutkamis. Oahppu fállá kandidáhtaide teorehtalaš ja geavatlaš geahččanguovlluid sámegeiela dutkama historjái, otná dillái ja boahhteáiggi hástalusaid ja vejolašvuoðaide. Oahppoovttadaga sisdoallun leat <ul style="list-style-type: none"> - sámegeiella ja giela iešvuođat dutkanfáddán; - sámegeiela varraseamos dutkamiid teoriija- ja metodavuodđu ja bohtosat; - sámegeilli guoskevaš gielladutkama earenoamáš dárbbut ja hástalusat; - sámegeiela dutkama sajádat eará gielaid joavkkus;

		<ul style="list-style-type: none"> - sámegeiela dutkama viidát mearkkašupmi oppalaš gielladiehtagii ja sámi servodahkii; - doavttirgrádstudeanttaid iežas dutkansurggiid historjá ja sajádagat gielladiehtagis.
8	OAHPPANJOKSOSAT	<p>Oahpu manjá kandidáhtta</p> <ul style="list-style-type: none"> - dovdá sámegeiela dutkama, dan duogážiid ja bohtosiid váldolinnjáid: - lea oahpásmuvvan iežas ja earáid dutkanfáttáide välljejuvvon alladásat gielladutkanbargguid bokte: - lea háhkan čiekŋalis áddejumi bargguid teoriija- ja metodavuoduin; - máhtá árvvoštallat sámegeiela dutkama bohtosiid kritihkalaččat ja čilget daid čálalaččat sámegillii; - dovdá ja ádde sámegeiela dutkama sajádaga eará gielaide joavkkus ja iežas dutkama mearkkašumi gielladiehtagii; - dovdá gielladutkama dábálaš dutkanmetodaidda ja áitojuvvon unnitlogu gielaide guoskevaš dutkama geavatalaš hástalusaid ja earenoamáš; ulbmiliid eandaliige giela ealáskahttima ektui; - máhtá ságastallat teorehtalaš ja praktihkalaš gažaldagain, mat gusket sámegeiela dutkamii; - dovdá guovddáš diehtogálduid ja máhtá oheat lassedieđuid ja välljet heivvolaš girjjálašvuoda nákkosgirjji čállimii.
9	OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Logaldallamat, ságastallamat ja artihkalseminára lohkojuvvon teavsttaid vuodul.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	3–5 siiddu semináračálus ráddjejuvvon fáttá birra.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	<p>Artihkal (12–16 siiddu dahjege 4500–5500 sáni) mas gieđahallojuvvojit ja árvvoštallojuvvojit välljejuvvon dutkamušaid dahje dutkansurggiid teoriijavuodut ja metodat, daid bohtosat ja daid mearkkašupmi sámegeiela dutkamii. Bargu sáhtá välljejuvot nu ahte heive doavttirgrádbarggu oassin.</p> <p>Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.</p>
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri välljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 500 siiddu. Studeanta sáhtá evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis.

		Soahpamuša mielde evttohuvvon girjjálašvuohta sáhtta buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.
--	--	--

LOHKANMEARRI

- Aikio, Ante 2009: *The Saami loanwords in Finnish and Karelian*. Unpublished dissertation, University of Oulu.
 <https://www.academia.edu/4813912/The_Saami_Loanwords_in_Finnish_and_Karelian>
- Luobbal Sámmol Sámmol Ánte (Ante Aikio) 2012: An essay on Saami ethnolinguistic prehistory. – Riho Grünthal & Petri Kallio (doaimm.), *A Linguistic Map of Prehistoric Northern Europe*. Helsinki: Finno-Ugrian Society. 63–117.
 <https://www.sgr.fi/sust/sust266/sust266_aikio.pdf>
- Eira, Inger Marie Gaup 2012: *Muohttaga jávohis giella. The Silent Language of Snow*. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Feist, Timothy 2011: *A Grammar of Skolt Saami*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
 <<https://www.sgr.fi/sust/sust273/sust273.html>>
- Helander, Nils Øivind 2001: *Ii das šat murrii iige báktái. Davvisámegiela illatiivva geavaheapmi*. Dieđut 1/2001. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.
- Kuoljok, Susanna Angéus 1997: *Nominalavledningar på -ahka i lulesamiskan*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Magga, Ole Henrik 1986: *Studier i samisk infinitivsyntaks. Del 1. Infinitivsetning. Akkusativ og infinitiv*. Guovdageaidnu: Sámi instituhtta.
- Magga, Ole Henrik & Magga, Lajla Mattsson 2012: *Sørsamisk grammatikk*. Davvi Girji.
- Nielsen, Konrad 1926: *Lærebok i lappisk. I. Grammatikk. Lydlære, formlære, orddannelseslære og syntaks samt tillegg*. Oslo: A.W. Brøggers boktrykkeris forlag.
- Sammallahti, Pekka 2005: *Láidehus sámegiela cealkkaoahpa dutkamii*. Kárášjohka: Davvi Girji.
- Sammallahti, Pekka 1998: *The Saami Languages. An Introduction*. Kárášjohka: Davvi Girji.
- Toivonen, Ida & Nelson, Diane (doaimm.) 2007: *Saami Linguistics*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Wilbur, Joshua 2013: *A grammar of Pite Saami*. Berlin: Language Science Press.
 <<http://langsci-press.org/catalog/book/17>>
- Ylikoski, Jussi 2009: *Non-finites in North Saami*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura. <<https://www.sgr.fi/sust/sust257/sust257.pdf>>

SÁM 408 Sámi sosiolingvistihkka máilmmiviidosas konteavsttas (10 oč.)

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Sámi sosiolingvistihkka máilmmiviidosas konteavsttas Sámi sociolinguistics in the global context
2	OVDDASVÁSTI- DEADDJI	Giela, duojja servodatdiehtagiid gohti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 408
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	10 oahppočuoggá
	Oahpahusáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	a. Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprográmma molssaevttolaš čiekŋudanoassi ja b. Sáhtá leat eará doavttirgrádaprogrammaid dahje vuosttaslektorprogrammaid oassin
5	SISABEASSANGÁI- BÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádstudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Sámegiella lea váldooahpahusgiellan.
7	SISDOALLU	Gurssa sisdoallu huksejuvvo bachelor- ja masteroahpu gielladieđalaš gurssaid ala. Oahpu plánemis váldojuvvojit vuhtii studeantta ovddit diehtu ja máhttu giellasosiologiija suorggis, ja studeantta dutkanfáttát deattuhuvvojit ja váldojuvvojit vuhtii oahpus. Gurssa ulbmilin lea čiekŋudit studeantta áddejumi sosiolingvistihkalaš lahknanvugiide ja teorijjaide, sámegielaid dillái ja ovddideapmái máilmmiviidosas konteavsttas, gielalaš variašuvnnas ja mánnggagielatvuođa albmanemiin. Teorijjat, lahknanvuogit ja dutkanmetodat guorahallojuvvojit máilmmiviidosas sosiolingvistihka rámmain, muhto sámegielaid dilít ja dárbbut vuoruhuvvojit ja empiralaš vuolggasadjin lea sámi servodat.
8	OAHPPANJOKSOSAT	Oahpu maŋŋá

		<ul style="list-style-type: none"> - studeanttas lea viiddis áddejupmi sámegielat servošiid historjjálaš ovdáneami birra; - studeanta dovda iešguđetge sámegielaide dálá dili ja dasa váikkuheaddji fáktoriid; - studeanttas leat vuđolaš dieđut máilmmi gielladili, gielaide áitatvulošvuđa ja ealáskahttima birra; - studeanta dovda vuđolaččat giellasosiologiija ja sosiolingvistihka suorggi, dan historjjá, teoriijaid ja metodaidd; - studeanta máhtta guorahallat máilmmiviidosas gielladiliid eamiálbmot- ja unnitlogugielaid perspektiivvas; - studeanta máhtta buohtastahttit sámegielat servošiid diliid máilmmi giellaservošiid diliiguin eamiálbmot- ja unnitlogugielaid perspektiivvas.
9	OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Logaldallamat, seminárat, interaktiiva oahpahusvuogit, studeantta iehčanas barggut.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	3–5 siiddu semináračálus ráddjejuvvon fáttá birra.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	Eksámen sáhtta leat jogo unnimustá 20 minuhta guhkkosaš fágalaš ovdanbuktin našunála dahje internašunála konferánsas dahje dieđalaš artihkkala giehtačálus. Artihkkalgiehtačállosa guhkkodat galgá leat unnimustá 10 siiddu. Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkarastinvuogádahekkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri välljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 700 siiddu. Studeanta sáhtta evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuvvon girjjálašvuodta sáhtta buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.

LOHKANMEARRI

Boyd, Sally & Gadelii, Karl Erland 1999: Vem tillhör talgemenskapen? Om jiddisch i Sverige. – Kenneth Hyltenstam (doaimm.), *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsspråksperspektiv*. Lund: Studentlitteratur. 299–328.

- Dauenhauer, Nora Marks & Richard Dauenhauer 1998: Technical, emotional, and ideological issues in reversing language shift. Examples from Southeast Alaska. – Lenore A Grenoble & Lindsay J. Whaley (eds.): *Endangered languages. Current issues and future prospects*. Cambridge: Cambridge University Press. 57–98.
- Ehala, Martin 2007: Empirical Evaluation of a Mathematical Model of Ethnolinguistic Vitality: The Case of Võro. – *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 28 (6): 427–444.
- Fishman, Joshua A. 1991: *Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundation of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters. – Kapihttalat 1–10 ja 14, s. 1–336, 381–420.
- Huss, Leena & Lindgren, Anna-Riitta 2011: Introduction: Defining language emancipation. – *International Journal of the Sociology of Language* 209: 1–16.
- Hyltenstam, Kenneth & Stroud, Christopher & Svonni, Mikael 1999: Språkbyte, språkbevarande, revitalisering. Samiskans ställning i svenska Sápmi. – Kenneth Hyltenstam (doaimm.), *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsspråkperspektiv*. Lund: Studentlitteratur. 41–97.
- Jonsson, Carla & Rosenfors Mona 2017: ‘I have struggled really hard to learn Sami’: Claiming and regaining a minority language. – *International Journal of the Sociology of Language* 248: 49–71.
- Magga, Ole Henrik 2000: Mii mearrida ealáska go vai jápmá go okta giella? Sámeigiella ovdamearkan. – *Sámediggi 2000: Sámeigiella dilli skuvllas ja lagasservodagas. Konferánssa Leavnnjas 28.–29.11.2000. Kárášjohka*. 7–17.
- Pasanen, Annika 2019: Becoming a New Speaker of Saami Language Through intensive Adult Education. – Ari Sherris & Susan D. Penfield (doaimm.): *Rejecting the Marginalized Status of Minority Languages: Educational Projects Pushing Back Against Language Endangerment*. Bristol & Buffalo & Toronto: Multilingual Matters. 49–69.
- Rasmussen, Torkel & Nolan, John Shaun 2011: Reclaiming Sámi languages: Indigenous language emancipation from East to West. – *International Journal of the Sociology of Language* 209: 35–56.
- Todal, Jon 2007: Språkleg vitalisering. Faktorar som vi ikkje skriv om. – Tove Bull, Jurij Kusmenko & Michael Rießler (doaimm.), *Språk og språkforhold i Sápmi*. Berlin: Nordeuropa-Institut der Humboldt Universität. 201–210.
- Todal, Jon 2008: Når er eit språk forsvunne? Kritiske merknadar til språkdødmetaforen. – Lars-Gunnar Larsson & Torbjörn Söder (doaimm.), *Váimmus čiegan sániid / I hjärtat gömmer jag orden*. Uppsala: Uppsala universitet. 124–130.
- UNESCO 2003: *Language Vitality and Endangerment. UNESCO Ad Hoc Group on Endangered Languages. Document submitted to the International Expert Meeting on UNESCO Programme Safeguarding of Endangered Languages. Paris, 10–12 March 2003*. <<http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00120-EN.pdf>>

SÁM 405 Sámi nammadutkan oassin eamiálbmotonomastihkas (10 oč.)

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Sámi nammadutkan oassin eamiálbmotonomastihkas Sámi onomastics as part of Indigenous onomastics
2	OVDDASVÁSTI- DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEDUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 405
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	10 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttaš ja/dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš
4	OAHPPOPROGÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	a. Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprográmma molssaevttolaš čiekŋudanoassi ja b. Sáhtta leat eará doavttirgrádaprogrammaid dahje vuosttaslektorprogrammaid oassin
5	SISABEASSAN- GÁIBÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádstudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Sámegiella lea váldooahpahasgiellan. Guosselogaldallamiid oktavuodas sáhttet eará gielatnai adnojuvvot.
7	SISDOALLU	Oahpus guorahallojuvvojit sámegiela nammafága lingvisttalaš teoriijat ja metodihkka. Dasa lassin suokkarduvvo, mo sámi nammafágii sáhtta ovtastit fágaidrastideaddji perspektiivvaid. Oahpus biddjo deaddu erenoamážit toponymiijai. Sámi nammafága sajádat eamiálbmotonomastihkas deattuhuvvo komparatiiva perspektiivvas. Oahpus guorahallat sámi ja eará eamiálbmogiid nammagearddi njálmmálaš árbevieru ja virggálaš anu iešvuođaid diakronalaččat ja synkronalaččat. Sihke nammahistorjá, koloniála nammadanproseassat ja eamiálbmogiid nammagerddiid dálá dekoloniserenproseassat suokkarduvvojit nammafágalaš ja fágaidrastideaddji perspektiivvas.

8	OAHPANJOKSOSAT	<p>Oahppoovttadaga maŋŋá studeanta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dovdá sámi ja eamiálbmotonomastihka metodologiija ja dan oktavuodaid onomastihka váldolinnjáide ja eará relevánta fágasurggiide; - dovdá sámi servodagaid nammadili sihke historjjálaččat ja dálááiggis ja máhtta buohtastahttit dan eará eamiálbmogiid toponymalaš dillái; - dovdá toponymalaš kolonialismma vugiid ja toponymalaš dekoloniserenproseassaid; - máhtta ságastallat onomastihka teoriijain ja máhtta iešheanalaččat hábmet nammafágalaš dutkanbarguid; - máhtta dárbbu mielde ovttastahttit onomastihka metodaidda fágaidrastideaddji dutkanvugiide; - máhtta ohat relevánta fágalaš lassediid veahkkii iežas dutkamii.
9	OAHPAHAN- JA OAHPANVUOGIT	Logaldallamat, bargoseminára, oktagaslaš ja oktasaš interaktiiva gulahallan.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	3–5 siiddu semináračálus.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	<p>10–13-siidosaš artihkal nammafágalaš fáttás, mas vuolggasadjin lea oahpamus, lohkanmearri, eará relevánta girjjálaš ja/dahje empiralaš materiála. Artihkkala fáttá sáhtta válljet nu ahte dat heive doavttirgrádabarggu oassin. Čállosa giella lea dábálaččat sámegealla.</p> <p>Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.</p>
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmearri válljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 600 siiddu. Studeanta sáhtta evttohit eará heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuvvon girjjálašvuodta sáhtta buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmearri ođastuvvo ja dohkkehuvvo dárbbu mielde.

LOHKANMEARRI

Aikio, Ante 2007: The study of Saami substrate toponyms in Finland. – *Onomastica Uralica* 4: 159–197.

- Aikio, Samuli 1992: Samiska släktnamn från 1600- og 1700-talen. – *Studia Anthroponymica Scandinavica* 10: 55–76.
- jogo** Ainiala, Terhi & Saarelma, Minna & Sjöblom, Paula 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- dahje** Ainiala, Terhi & Saarelma, Minna & Sjöblom, Paula 2012: *Names in Focus*. Helsinki: Finnish Literature Society.
- Berg, Lawrence & Vuolteenaho, Jani 2009: *Critical Toponymies. The Contested Politics of Place Naming*. Surrey: Ashgate.
- Carter, Lyn 2011: The Big ‘H’: Naming and Claiming Landscapes. – Jacinta Ruru & Janet Stephenson & Mick Abbott (doaimm.), *Making Our place. Exploring Land-use Tensions in Aotearoa New Zealand*. Dunedin: Otago University Press. 57–69, 220–222.
- Clark, Ian D. & Hercus, Luise & Kostanski, Laura 2014: *Indigenous and Minority Placenames. Australian and International Perspectives*. Canberra: ANU Press. <<https://press.anu.edu.au/publications/indigenous-and-minority-placenames>>
- Gorter, Durk & Marten, Heiko F. & Van Mensel, Luk 2012: *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Harley, J. B. 2001: *The New Nature of Maps. Essays in the History of Cartography*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Helander, Kaisa Rautio 2015: Sámi báikenamat ja nammahálddašeapmi giellapolitiikka oassin. – Vuokko Hirvonen & Johanna Johansen Ijäs & Marjatta Jomppanen & Kaarina Vuolab-Lohi (doaimm.), *Symposia ávvučála. Nostalgijja, naga ja eará gielalaš ja kultuvrralaš fenomenat*. Dieđut 2/2015. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. 44–72.
- Helander, Kaisa Rautio 2011: Sámi báikenamat, válldi relašuvnnat ja representašuvdna. – *Sámi dieđalaš áigečála* 1/2011: 19–41. <<http://site.uit.no/aigečála/files/2012/12/2011-helander.pdf>>
- Helander, Kaisa Rautio 2008: *Namat dan nammii. Sámi báikenamaid dáruiduhttin Várjjaga guovllus Norgga uniovdnaáiggi loahpas*. Dieđut 1/2008. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. <<http://hdl.handle.net/11250/177088>>
- Jordan, Peter 2009: Place names as ingredients of space-related identity. – *Wiener Schriften zur Geographie und Kartographie* 18: 33–39.
- Koch, Harold & Hercus, Luise 2009: *Aboriginal Placenames. Naming and Re-naming the Australian Landscape*. Canberra: ANU E Press and Aboriginal History Incorporated.
- Rose-Redwood, Reuben & Alderman, Derek & Azaryahu, Maoz 2018: *The Political Life of Urban Streetscapes. Naming, Politics, and Place*. London & New York: Routledge.
- Shohamy, Elana & Gorter, Durk 2009: *Linguistic Landscapes. Expanding the Scenery*. New York & London: Routledge.
- van Langendonck, Willy 2007: *Theory and Typology of Proper Names*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Warhus, Mark 1997: *Another America. Native American Maps and the History of Our Land*. New York: St. Martin’s Press.

SÁM 406 Sámi girjjálašvuodadutkan oassin eamiálbmot- ja unnitlogugirjjálašvuodas (10 oč.)

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	FÁGA NAMMA	Sámi girjjálašvuodadutkan oassin eamiálbmot- ja unnitlogugirjjálašvuodas Sámi literature studies as part of Indigenous and minority literature
2	OVDDASVÁSTI-DEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Fága/oahppoovttadaga koda	SÁM 406
	Man dási oahppu	Doavttirgráda
	Galle čuoggá	10 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	Prográmma vuosttas dahje nuppi oahppojagi áigge
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádaprográmma molssaevtolaš čieknudanoassi ja Eará doavttirgrádaprogrammaid dahje vuosttaslektorprogrammaid oassin
5	SISAVÁLDIN-GÁIBÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda doavttirgrádistudeanttat ja studeanttat, geain lea vástideaddji studerengelbbolašvuohta.
6	OAHPAHUSGIELLA	Dábálaččat lea sámegiella oahpahasgiellan, muhto oassi oahpahasas sáhtta leat engelasgillii dahje skandinávalaš gielaide.
7	SISDOALLU	Oahppu fállá kandidáhtaide teorehtalaš geahčastaga, mainna lágiin eamiálbmot- ja unnitlogugirjjálašvuoda teorii- ja metodologiijahuksema duogáš ja dálá dilli leat čatnagasas koloniála ja dekoloniála diskurssaide ja mo sámi girjjálašvuohta lea oassi dán konteavsttas. Oahpus suokkardallo eamiálbmotgirjjálašvuoda dutkan riikkaidgaskasaš ja sámi vuolggasajiin. Kursas guorahallojit maddái metodologalaš gažaldagat, mat čuvvot perspektiiva- ja teoriijaválljemiid.
8	OAHPPANJOKSOSAT	Oahppoovttadaga maŋŋá kandidáhtta - máhtta ságastallat teorehtalaš ja filosofalaš gažaldagain, mat gusket sámi- ja eará eamiálbmotgirjjálašvuhti;

		<ul style="list-style-type: none"> - máhtttá suokkardit sámi- ja eamiálbmotgirjjálašvuodadutkama teorehtalaš vuolggasajiid; - máhtttá kritihkalaččat guorahallat, makkár váikkuhus teoriija ja metoda välljemis lea dutkanobjeavtta guorahallamii; - movttiidahtto iehčanasat heivehit dutkamii eamiálbmot- ja unnitloguperspektiivva ja teorehtalaš doahpajiid; - máhtttá iehčanasat välljet heivvolaš lassegirjjálašvuoda esseija čállimii oahpu áigge guorahallon teorehtalaš lahkonaavgugiid vuodul.
9	OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT	Logaldallamat, ságastallamat, seminárat.
10	GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII	Studeanta searvá logaldallamiidda, semináraide (3) ja digitála gulahallamii, main guorahallojuvvojit lohkanmeari fáttát.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	Čálus, mas studeanta guorahallá eamiálbmotgirjjálašvuoda teorehtalaš ja metodalaš čuolmmaid lohkanmeari ja ieš välljen lassegirjjálašvuoda vuodul. Guhkkodat 10–12 siiddu. Árvosátni: ceavzán / ii ceavzán.
12	KVALITEHTA SIHKKARASTIN	Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.
13	LOHKANMEARRI	Loahpalaš lohkanmeari välljejuvvo dán listtus ja galgá leat sullii 700 siiddu. Studeanta sáhtta evttohit gursii heivvolaš girjjálašvuoda, mii ii leat lohkanmearis. Soahpamuša mielde evttohuuvvon girjjálašvuoda sáhtta buhttet oasi dán lohkanmearis. Lohkanmeari ođastuvvo ja dohkkehuuvvo dárbbu mielde.

LOHKANMEARRI

Ahvenjärvi, Kaisa 2015: Reindeer Revisited: Traditional Sámi Features in Contemporary Sámi Poetry. – Ann-Sofie Lönngren, & Heidi Grönstrand & Heede, Dag & Anne Heith (doaimm.), *Rethinking National Literatures and the Literary Canon in Scandinavia*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing. 104–129.

Allen, Chadwick 2014: Decolonizing Comparison. Towards a Trans-Indigenous Literary Studies. -James H. Cox and Daniel Heath Justice (doaimm.) *The Oxford Handbook of Indigenous American Literature*. Oxford: Oxford University Press. 377-394.

Ashcroft, Bill & Griffiths, Gareth & Tiffin, Helen 1994 (1989): *The Empire Writes Back. Theory and Practice in Post-Colonial Literatures*. London: Routledge.

- Boehmer, Elleke 2005: Postcolonialism. – Patricia Waugh (doaimm.), *Literary Theory and Criticism: An Oxford Guide*. Oxford: Oxford University Press. 340–361.
- Domokos, Johanna 2010: The Mythomoteur of Sami Literature. – Else Mundal & Håkan Rydving (doaimm.), *Samer som ”de andra”, samer om ”de andra”*. *Identitet och etnicitet i nordiska kulturmöten*. Umeå: Umeå universitet. 79–88.
- Gaski, Harald 2015: Looking Both Ways: Future and Tradition in Nils-Aslak Valkeapää's Poetry. – Kathryn W. Shanley & Bjørg Evjen (doaimm.), *Mapping Indigenous Presence. North Scandinavian and North American Perspectives*. University of Arizona Press. 250—278.
- Hirvonen, Vuokko 2007: Máttaráhkká's granddaughters. The History of Sámi Women Writers. – Päivi Lappalainen & Lea Rojola (doaimm.), *Women's Voices. Female Authors and Feminist Criticism in the Finnish Literary Tradition*. Helsinki: Finnish Literature Society. 159–179.
- Kontio, Riitta 2013: Ethnopolitics and women's history as reflected in popular literature. Bente Pedersen's Raija, a history and life in the North Calotte. – Seija Keskitalo-Foley & Päivi Naskali & Pälvi Rantala (doaimm.), *Northern Insights. Feminist Inquiries into Politics of Place, Knowledge and Agency*. Rovaniemi: Lapland University Press. 201–230.
- Kuokkanen, Rauna 2007: Myths and Realities of Sami Women: A Postcolonial Feminist Analysis for the Decolonization and Transformation of Sami Society. – Joyce Green (doaimm.), *Making Space for Aboriginal Feminism*. Halifax, N.S.: Fernwood Books. 72–92.
- jogo** Mohanty, Chandra Talpade 2006: *Feminism Utan Gränser: Avkoloniserad Teori, Praktiserad Solidaritet*. Stockholm: Tankekraftförlag.
- dahje** Mohanty, Chandra Talpade 2003: *Feminism without Borders: Decolonizing Theory, Practicing Solidarity*. Durham: Duke University Press.
- Ngũgĩ wa, Thiong'o 1986: *Decolonising the Mind: The Politics of Language in African Literature*. London: James Currey.
- Viinikka-Kallinen, Anitta 2010: While the wings grow – Finnic minorities writing their existence onto the world map. – Helena Sulkala & Harri Mantila (doaimm.), *Planning a New Standard Language: Finnic Minority Languages Meet the New Millennium*. Helsinki: Finnish Literature Society. 147–177.

SÁM 407 Dutkanoassi

	<i>Sisdoallu</i>	<i>Čilgehus</i>
1	OAHPPOOVTTADAGA NAMMA	Dutkanoassi Research part
2	OVDDAS- VÁSTIDEADDJI	Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goahti
3	OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA	
	Oahppoovttadaga koda	SÁM 407
	Dássi	Doavttirgráda
	Viidodat	150 oahppočuoggá
	Oahpahasáigodat	3 jagi
	Oahppoovttadaga iešvuohta	Teorehtalaš ja praktihkalaš
4	OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádaprogámma
5	SISABEASSAN- GÁIBÁDUSAT	Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa doavttirgrádestudeanttat
6	ČÁLLINGIELLA	Dábálaččat lea sámegiella čállingiellan. Sierranas ákkaid vuođul sáhtá ohat lobi čállit oasi nákkosgirjjiis eará gielaide go sámegillii.
7	SISDOALLU	Nákkosgirjebargu lea oahpuid guovddáš oassi. Nákkosgirji galgá leat iešheanalis, dieđalaš bargu mii deavdá fágasuorgái guoski ehtalaš njuolggadusaid, fágalaš dási, metoidaid ja riikkaidgaskasaš gáibádusaid. Nákkosgirji ulbmilin lea lasihit ja ovddidit fágalaš dieđuid ja das vurdojuvvo alla dássi, nu ahte dan sáhtá almustahttit fága dieđalaš girjjálašvuođa oassin. Nákkosgirji dahká 150 oahppočuoggá, ja nákkosgirji guhkkodahkan ávžžuhuvvo 200–300 siiddu. Nákkosgirji sáhtá leat monografiija dahje máŋgga unnit barggu ovttahttin, ng. artihkálnákkosgirji. Artihkálnákkosgirjiis galgá leat láidehusoassi, man guhkkodat lea dábálaččat 40–80 siiddu, ja 3–5 seamma fáddái guoskevaš dieđalaš artihkkala. Artihkálnákkosgirji láidehusoassi lea iešheanalis čállon dieđalaš oassi mii ii leat čállon mielčálli(gui)n. Dát oassi ii leat dušše fal oktiigeassu muhto das guorahallojuvvojit dutkamuša čuolbmaásaheamit ja bohtosat dutkamuša oppalašvuođa

		<p>perspektiivvas, ja danin láidehusoasi ulbmilin lea čájehit dutkamusa sierra osiid oktiigullevažvuoda. Dán oasis galgá suokkardit maiddái nákkosgirjji saji dutkansuorggis. Láidehusoasis guorahallojuvvojit maiddái nákkosgirjji metodologalaš ja teorehtalaš gažaldagat, jus dát bealit eai boađe ovdan ovttaskas artihkkaliin. Láidehusoassi sisttisoallá maiddái árabut almmuhuvvon artihkkaliid fágalaš dievasmahttimiid vai nákkosgirjji ollisvuohta lea fágalaččat ođastuvvon. Nubbi vejolašvuohta lea guorahallat dákkár dárbbaslaš ođastemiid ovttaskas artihkkalis.</p> <p>Buot artihkkalat galget deavdit dieđalaš teavstta gáibádusaid, ja juohke ovttaskas artihkal galgá doallat sisttis ođdalágan bohtosiid ja oaidninčiegaid. Artihkálnákkosgirjji galgá hukset oppalašvuođa ja dat galgá vástidit seamma dieđalaš dási go monografija. Buot artihkkalat galget leat almmustahtton dahje almmustahttimii dohkkejuvvon dieđalaš áigečállagiin dahje čoakkáldagain, main lea dieđalaš fágaguoibmeárvoštallanortnet (referee).</p> <p>Ovttasbarggu oasis dohkkehuvvojit nákkosgirjái, juos doavttirkandidáhtta sáhhtá duođaštit ja identifiseret daid iežas iešheanalis barggu boadusin. Juos čálalaš bargu lea dahkkon ovtta eará čálliguin, galgá doavttirgrádkandidáhtta čuovvut daid mielčálliid norpmaid, mat leat fágabirrasiin almmolaččat dohkkehuvvon ja mat čuvvot riikkaidgaskasaš standárddaid. Juos nákkosgirjji šaddá artihkkaliin, de dábalaččat kandidáhtta galgá leat vuosttasčállin unnimustá beliin artihkkaliin. Nákkosgirjái mas leat eambo go okta čáli, galgá biddjot sierra, vuolláičállojuvvon čilgehus, mii govvida kandidáhta buktaga juohke ovttaskas barggu hárrái.</p>
8	OAHPPANJOKSOSAT	<p>Doavttirgrádaohpu maŋŋá kandidáhtta lea olahan čuovvovaš dieđuid ja áddejumi, máhtu ja oppalaš gealbbu mihtuid:</p> <p>Dieđut ja áddejupmi Kandidáhtta</p> <ul style="list-style-type: none"> - lea njunnošis iežas fágasuorggis ja hálddaša iežas fágasuorggi guovddáš teoriijaid, čuolbmaásahemiid ja metodaidd; - máhtta árvoštallat iešguđetlágan metodaidd ja proseassaid heivvolašvuođa ja anu dutkamusas ja

		<p>fágalaš ovdánahttinprošeavttas erenoamážit eamiálbmotservodaga vuolggasajiin iežas fágasuorggis;</p> <ul style="list-style-type: none"> - máhtta oassálastit odđa dieđuid, teoriijaid ja metodaidda dulkomii ja máhtta ovddidit odđalágan dokumenterenhámiid iežas fágasuorggis. <p>Máhttu Kandidáhtta</p> <ul style="list-style-type: none"> - máhtta hábmet dutkančuolmmaid, ja plánet ja čađahit dutkama iežas fágasuorggis; - máhtta dutkat ja čađahit fágalaš ovdánahttinprošeavtta alla, riikkaidgaskasaš dásis ja hástalit fágasuorggi sajáiduvvan dieđu ja geavadiid; - máhtta ovddidit sámi ja/dahje eará eamiálbmogiidda guoski giella- ja girjjálašvuodadutkamiid. <p>Oppalaš gealbu Kandidáhtta</p> <ul style="list-style-type: none"> - fuobma odđa relevánta ehtalaš problemaid ja máhtta čađahit iežas dutkamušaid fágalaš njuolggusvuodain; - máhtta jođihit mohkkás mánggafágalaš bargodoaimmaid ja prošeavttaid; - máhtta gaskkustit dutkan- ja ovdánahttinendoaimmaid dovddus našunála ja riikkaidgaskasaš kanálaid bokte; - máhtta searvat riikkaidgaskasaš ságastallamiidda fágasuorggi siskkobealde; - máhtta árvoštallat fágalaš dárbbuid, ja álggahit ja čađahit fágalaš odastusaid sáme- ja/dahje eará eamiálbmotservodaga vuolggasajiin; - máhtta sámegillii čađahit ja gaskkustit alla dási dutkama.
11	EKSÁMEN JA ÁRVVOŠTALLAN	<p>Dutkanoasi loahppaárvoštallamii gullet geahčaladdanlogaldallan ja nákkáhállan nákkosgirjji vuodul. Buot dát oasit galget leat dohkkehuvvon, ja dat árvoštallojuvvojit oahppanjoksosiid ektui. Árvoštallamii guoski dárkilut njuolggadusat leat mearriduvvon doavttirgrádaláhkaásahusa 12.–23. paragrafain.</p>
12	KVALITEHTA-SIHKKARASTIN	<p>Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.</p>